

BIZALMASAN

SZERKESZTI: LÉVAY GIZELLA, SZABÓ CSILLA ■ 2004. OKTÓBER 7.

WWW.DELMAGYAR.HU

A NŐK KÖRÉBEN NEM VÉLETLENÜL TERJED A CSÚNYA BESZÉD

Miss Pillanat és a tökös-mákos

A feszes blúz: dudavillanító. A buta nő: Miss Pillanat. A részeg férfi viszont: tökös-mákos. Ezeket a szavakat tízen- és huszoneves lányok használják. Egy magyar fölmérésből, amely a trágár nyelvhasználat terjedésének módját és a nyelvi leleményt vizsgálta, az derült ki, hogy valóban: a cseresznyeajkakat is egyre gyakrabban hagyják el trágár-szellemes, illetve nagyon ocsmány szavak. A szakember szerint ezen nem kell csodálkozni, a jelenség oka: változik a nők szerepe a társadalomban.

„Ez a kib... bunkó zsarú felírt, úgy-hogy tíz percet kések”. Egy Los Angeles-i rendőr szerint ezt mondta a minap *Madonna*, amikor ő gyors-hajtás miatt megállította, s a szőke popkirálynő az adatok felvétele közben halkán engedélyt kért, hadd használhassa a mobiltelefon-ját. „Annál durvábban az egész pályafutásom során nem szidalmazott senki” – mesélte egy másik rendőr, aki *Barbra Streisand*-nál húzta ki a gyufát: megállította a színésznőt, mert az kocsiával áthajtott a piroson.

A csúnya beszéd terjedése a ke-

Sándor Klára FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

vésbé ismert nők körében is világszerte jelenség. Bár a szakemberek szerint ezt a folyamatot nagyon nehéz objektív mércével mérni, egy nyelvészettel foglalkozó internetes oldalon leltünk egy tanulmányt, amelyet a Veszprémi Egyetem angol tanszékén készített *Czeplédi Sándor*. Egyetemista és szakközépiskolások fiúknak és lányoknak tette föl ugyanazokat a kérdéseket. A válaszokat, a trágár szavak mennyiségét, eredetiségét mérlegelve arra a következtetésre jutott, hogy „a kortárs lánycsoportban hasonlóképpen kiegyenlített a nyelvi durvaság aránya. Viszont meglehetősen biztonsággal megállapítható, hogy az adott példák alapján a trágárság általános szintje nem süllyed az ellenkező nem által kijelölt szintre. Az erősebb jelzők szerepét leginkább a kevésbé sértő hülye tölti be. Míg a fiúk mindössze kétszer alkalmazták, addig a lányok esetében hatszor fordult elő. Leginkább a tyúk és a liba főnevekkel kapcsolják össze, a buta nő szinonimájaként.” Másrészt viszont „a kreativitás tekintetében mindkét csoportban a nők értek el magasabb százalékokat.”

Vitatja, hogy ez utóbbi általánosítható tapasztalat lenne, ugyanakkor természetesen maga is a káromkodás terjedését figyeli meg *Sándor Klára*, az SZTE JGYTFK Magyar Nyelvi Tanszékének oktatója. Szerinte az, hogy a nők egyre gyakrabban használják trágár kifejezéseket, összefügg azzal, hogy változik a szerepük a társadalomban. Ám ezt a jelenséget viszonyítani kell a társadalom elvárásaihoz.

– A nőnek nem szabad káromkodnia, a férfinak viszont nem szabad sírnia; a nő sírhat, a férfi viszont káromkodhat, sőt verekedhet is, ha sérelem éri: ezek a régi köztudományok úgy lazulnak, ahogyan változik a nők helyzete, szerepe – mondja *Sándor Klára*. Régen nagy feltűnést keltettek azok a nők, akik dohányoztak, aztán ez már nem volt olyan föltűnő. Sokáig nem volt szabad a nőnek nyilvános helyen innia, ma viszont ez nemigen szúr szemet. A káromkodás, a durva szavak használata, amellyel, hogy

Elisa Lucinda brazil színésznő, aki interaktív párbeszédet folytat a közönséggel a *Szokjunk le a csúnya beszédéről!* című show-műsora közben FOTÓ: MTI

indulatot vezet le, olyan nyelvi megnyilatkozás, amely egy közösséghez való tartozást is jelez. A nők – ha úgy érzik, fontos, hogy ezt az odatartozást nyilvánvalóvá tegyék – nyugodtan káromkodnak. Ám a konvenciók nem nyomtalanul tűnnek el, s nem szabad elfelejteni azt

sem: régen azt mondták, a nőknek nem szabad káromkodniuk. Tehát ez nem azt jelenti, hogy nem is káromkodtak.

A trágár beszéd az interneten föllelhető források tanúsága szerint a férfi és a nő esetében is káros az egészségre: rongálja a szervezet

energiaforrásait. Egy auralató szerint ez „olyan, mintha a káromkodás, harag, vagy veszekedés hatására a veszekedő felek között vörös, izzó buborék csapongana, mely erőteljesen csökkenti annak az embernek az erőterét, aki éppen káromkodik.”

B. A.

Szótár

Az alábbi címszavak és magyarázatok a Deme-Grétsy-Wacha: *Nyelvi illemtan* című könyvben (Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 1987.) szerepelnek, ám a neten is megtalálhatók.

dög 1. Valamilyen szempontból ellenszenves, illetőleg nem becsült személy durva megnevezése, rendszerint jelzővel: „rohadt, ronda dög, mocskos dög...”. 2. Túlzó jelző: dög jó, dög unalmas. Mindkét használatban durva, tehát kerülendő.

Eredj a búsa! (v. a francba, a rossebbe, a jó bűdös..., a jó k...! stb.) Rendszerint nagyobb indulat levezetésére szolgáló durva, illetőleg trágár szitkozódás. Ezek is, kipontozással és stb.-vel jelzett változataik is minden beszédhelyzetben, még nagyfokú indulat esetén is kerülendők. Durva, közönséges magatartásra, közömbös, másokat semmibe vevő gondolkodásmódra, nyelvi és magatartásbeli igénytelenségre vallanak.

Hogy az a jó.... Szitkozódásnak, káromkodásnak elhallgatással, félbeszakítással szépített formája. Elfogadható.

Nofene! Kissé illetlen, csodálkozást kifejező indulatszó. Szűkebb körben, nem választékos beszédhelyzetben elfogadható.

Túró! Túró! Nagy túró! Indulatos tagadás kifejezésére használt szavak. A szépítő szándék hozta létre őket, de durva stílusértékük megmaradt. A felnőttek társalgási nyelvében tréfásan, bizalmas szóhasználatban, férfiak között még elfogadható, minden más beszédhelyzetben azonban kerülendő, mert ízléstelen.

Szoknyás politika

A spanyol kormány miniszter asszonyai – szám szerint nyolcan – manöken szerepet vállaltak a *Vogue* című nemzetközi divatlap spanyol kiadásában. A politikushölgyek a fotókban neves divattervezők elegáns, szerény modelljeit viselik a kormányfő hivatalának is otthont adó Moncloa-palota előtt felállított diványokon. Ezzel a mindenképp látványos akcióval egyesek szerint kiálltak a szépségszeti szakmában dolgozó hölgytársaik mellett, mások szerint viszont épp hogy ártottak annak a célnak, ami miatt hivatalba kerültek. *Zapatero* kormányfő azt várja el tőlük, hogy fellépjenek a szexuális diszkrimináció, a családon belüli erőszak ellen, valamint azért, hogy a nőket senki ne tekinthesse tárgyknak. A bemutatott élesen bírálók úgy vélik, ezzel azt demonstrálták, hogy a hölgyek csak külsejük alapján érvényesülhetnek, ráadásul kivárták azoknak a női szavazóknak az ellenszenvét, akik nem tudják megvásárolni a képeken látható drága ruhákat. Ám ha higgadtan gondoljuk végig ezt az akciót, akkor beláthatjuk, hogy egyik miniszter feminizmusa sem csökkenhetett attól, hogy olyan fényképek készültek róla, amelyeken drága és finom holmikak viselt. Mi pedig, magyar lányok, asszonyok már azzal is elégedettek lehetnénk, ha nyolc női miniszterünk lenne. Ha markánsan kiállnának a hölgyek érdekei mellett, valószínűleg azt sem bánánk, ha a divatlapokról is ránk mosolyognának. Visszamosolyogánk!

RIMÁNYI ZITA

mms megmutatjuk mindenkinek!

VÁRJUK a humoros, a komoly, a meglehető, a különleges és a hététköznapit fotókat rövid kísérőszöveggel a **06-30/30-30-443** as telefonszámra vagy az **mms@delmagyar.hu** e-mail címre! Kérjük, írja meg nevét és lakhelyét! A legjobbakat megjelentjük!

ÚJ!

<p>A király Szlacki Edvárd, Szeged</p>	<p>Csigatánc Jani József, Szeged</p>	<p>A hugit nem adom Gábor Dominik, Üllés</p>
<p>Mik a hírek? Horváth Dénes, Szeged</p>	<p>A jó barátok Biharg Bettina, Szőreg</p>	<p>Őszi napfelkelte Barta Gyula, Szeged</p>
<p>Zenélő macska Erdei Zoltán, Szeged</p>		

Kedves Olvasó! A megjelenéshez a beküldő egyetértésén kívül a képen látható személy (kiskorúaknál a törvényes képviselő) hozzájárulása szükséges.

DÉLMAGYARORSZÁG DÉLVILÁG
A DÉLMAGYARORSZÁG és a DÉLVILÁG kommunikációs partnere a T-Mobile Rt.

T-Mobile Partner